

יט:

משימת
נר מצוה

מסורת הש"ס

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

16 ב' יתה ו' ע"ש כג.
ע"ש לתת לב ע"ש.
2) ומוספתה פ"ה ה"ג.
3) ומילה ו' (ד) מנדרין
י' ע"ש ט' (ה) מנדרין
6, א' (ו) ודרש ר"ב כד
הסדר כ"ג (ז) ומורה
נח"א (ח) לתת מל'
ט) ופ"ה ה' ה'.

וחכמים מסתרין. דעיקרו כלי זכוכית הן ולא חלוי כתר המעמיד.
ע"ה כלי זכוכית סתורין שניקבו והטילו לתוך אבר יהודה בן שמוע
מתמלחן טומאת כלי מתכות דאורייתא אם נגע כהן טומאה דהכל
הולך אחר המעמיד וחכמים מטהרים מטומאת כלי מתכות דאורייתא
אלא משום טומאת כלי זכוכית דרבנן
שאין כלי מתכות טמאין דאורייתא
אלא המניין כפרה (במדבר א')
הזכר והכסף והנחשת והכרזל וגו':
מנא סי' א' כי צטלה מגילת מענית:
הא אינעריך. אי משום שנגס אי
משום מתיא דללקמן (דף כ'): והא
קמקלקל ר"ה. דמנא שאל דהא
בני הגולה כהנהגה אס מעברין אלול:
דיקא נמי. להכי משו רבנן דלא
ליקללו שאר מועדות והמירו שהיא
ר"ה מקולקל לגולה: ולאו אס
נאעברס השנה. לאחר שנגס אדר
הראשון והלכו השלושים ישנו ב"ד
ועיינו ועיברה לעשות אדר השני
אחר זה: נוהגים כראשון. ויאלו
די חובת פורים ששמו כראשון:
כמה עיבור פורים. ימי אדר הראשון
שאותו עושין עיבור לשנה: חדש.
קא קלקל דעתך כ"ט ימים: מאי
שנא. למאן דאמר שלשים ימים
אף על אדר השני: ויאלו דאמר
קידוש אדר השני: ויאלו דאמר
הגולה שלעולם אדר הראשון מעובר
וניסו ל"א נקדש: למאן דאמר חדש.
נמי אין לרין להדיע דהא ידעי
דלגולה חסר זכוכית שלשים ימים
רזו חדש רזו שלשים. לפיכך לרין
להדיע אס עשאוהו מלא או חסר:
שמקדשין אותן ביום עיבוריהן. יוס
שלשים קרי יוס עיבור שאותו עושין
עיבור לחדש כשמעברין אותו
שמקדשין יוס שלשים של שנים
ל"ח הנגס יוס ל' לאדר הראשון
הוא ר"ח לאדר השני ויוס ל' של
אדר השני הוא ר"ח יוס: ניסן: למימרא
דמסירין עבדין כו'. כניחומא: אחר
מלא ואחר חסר. דיקא קאמר ראשון
מלא וזני חסר: משום רבינו. רב:
שהוקבע ר"ח כומנו. עד שאמרין לך
הנאים מחרן ישראל קדשו ב"ד ר"ח
אדר השני ביום ל' לאדר הראשון
ועשו את הראשון חסר: מחללין אס
השבת. עדים שראו את הללנה
בחדושה מחללין את השבת ללא
תוך לחמוס ללא לנ"ד להעיד לפייהן
לפי שהמועדין כולן תלויין בשני
חדשים הללו. וקס"ד מילולא דשרא
רחמנא משום דקביעת ירחא לפי
לחית הללנה הוא אס מלא מלא אס
חסר חסר: משום הכי מחללין.
אס ראוהו ביום ל' שאס לא יבאו
ועידו שראוהו היום לא יקדשוהו
ב"ד עד מחר ויעשו את החסר מלא:
אלא

מימות עורא ואיך לא מצינו אילו מעובר. משמע דמימי
עורא היה מעובר ומתן
ויגע החדש השניע וגו' וכתיב (שם ה)
וכתיב (שם) ביום אחד לחדש השניע
ניה (שם) היום קדש וכתיב (שם) ביום
השני נאספו ראשי האבות לכל העם
הכהנים והלוים אל עורא הקופר
ולהשיל אל דברי המורה משמע
שעשו שני ימים טובים של ר"ה וקרי
ליה שני למילתיה וכתיב נמי (שם ט)
ביום עשרים וארבעה לחדש נאספו
כל ישראל בטום וישקים וגו' משמע
לפי שאז היה מולא סוכות נאספו
ואי לאו דעבריה ועשו סוכות בט"ו
ב"ד כ"ט י"ד דירחא וכו' דסוכות הרי
זו ביום כ"ג מולא סוכות ואין
לומר דשקיה למעמייהו משום
מחרת י"ט ומשום כך הממיע עד
כ"ד צו דמלא לא היו נוהגין צו ועוד
שהרי דבר שנצטור היה אלף ש"מ
דעברה לגולה: ואלו יתקלקלו
ביחיה מועדות. למאן דאמר לקמן
(דף כ') שמעברין משום דיקא יתא
דשיך אכולהו לכל למאן דאמר משום
מתיא קשיא דליכא קלקול אלף
מיה"כ לתודיה ועוד ביום דידעי
קביעות אלול אמאי מתקלקל ר"ה
הא ידעי דתדחה מפני אד"ו ונראה
דלאו משום אד"ו קאמר הא אינעריך
מעברין ליה אלף משום דמנין דלא
רזו עדים הללנה ביום שלשים ואין
מקדשין עד יוס ל"א משום דמניה
יתקלקל ר"ה ישעשו שני ימים מספק
וממנו מוטב מתקלקל ר"ה ואלו
יתקלקלו כל המועדות יוס"כ וסוכות
ושמיני עזרת אס ישעו ע"פ איוס
העדים לא על פי הראיה:
מדתני' ר"ה ב"ה. ולמאן
דידעין כיון דלא נפקי על אדר השני
היאך ידעו שמתעברה השנה בשלמא
אס עיברה קודם אדר יולין להודיעם
ע"י שלוחי אדר אלף אס עבריה
אחר כך היכי ידעי דהא מעברין
השנה כל אדר ולכל הפחות עד פורים
ו"ל כיון דשלושים יולאין על ניסן
ממילא ידעי כשיגיע ר"ח ואין שלוחין
יולאין א"כ השנה מעוברת:

מוסף רש"י

מימות עורא ואיך.
האי דנקט מימות עורא,
משום דמימי עבריהו
דכתיב בטומא (נמיה ח)
ויסו השני, ונראה שמה
שמעתי וכו' (ב"ה ו').

רבינו הגאון

ועל השרי מפני תקנה
המיעוטה ש"ט. פי'ו
להודיע לכל ישראל
שהשנה ביד בית ה'
לעבר, ואפי' שלא היה
לעולם ועל כפלו ליע
מתי נקבע לעשות ככה
הנוהג. ועל אלו לשוח
ביום י"ד בו פורים.
ואוקימנא דלא כר' דאמר
אס נאעברס שנה יוצאין
אף על אדר השני משום
הפורים. וכולי עמא כל
מצות הנהגות בשני (אין)
נוהגות בראשון, ובעיבור
שנה שלישי. מא דרין סבר
לא כתנא קמא דברייא פסג
המירא עיבור שנה ל' יוס.
ו' ר' יוס דלא כרין שמעון
בן נטילאל דאמר חדש
ואוקימנא דלא כר' דאמר
יוס. העיד ר' יהושע בן לוי
על שני אדרין שמקדשין
אותן ביום עיבוריהן. פי'
מקדשין ראש חודש אדר
שני ביום ל' של אדר
הראשון שהיו יוס עיבור,
ויוס ל' של אדר שני
מקדשין אותן ראש חודש
ניסן. למימראן דשני
אדרין ליעולם חסרין תן.
ולאפיקי מדרב תנאן כו'
רב חסדא ד'דרש העיד
ר' סימאי משום תני זכריה
ומלאכי על שני אדרין
שאס רבי ביה רין לעשתין
שהיו חסרין או שניין
מלאכי או אחר מלא
ואחד חסר עושין. וכן
היו נוהגין בגולה, והיא
שומבדיחא. אמרו שהיום
רבינו ליעולם אחד בלא
ואחד חסר עד שיוודע
שהוקבע ראש חודש
בזמנו העידות שהעיד ר'
סימאי משום חני זכריה
וסמלאי מוגיא דשמעון
לסקא. ונרשין בבשרות
פיק מעשר בהמה דקא ר'
עקיבא כשימתייהו ואמין
מלא וזמנין חסר. וכן עיי'
הוא דסבר אדר הסמוך
לינין לעולם חסר וקיימא
לן כר' עקיבא. וכן הא
דגייסין האב באיי עינא
דשלחו ליה למר עקיבא
אדר הסמוך לינין לעולם
חסר. עלתה בחיובתא.

א"וחכמים מטהרין תנאי היא דתניא הימים
האלו הכתובין במגילת תענית בין בזמן
שביית המקדש קיים בין בזמן שאין בהמ"ק
קיים אסורין דברי ר"מ רבי יוסי אומר בזמן
שבהמ"ק קיים אסורין מפני ששמחה היא
להם אין בית המקדש קיים מותרין מפני
שאבל הוא להם והלכתא בטלו והלכתא
לא בטלו קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא
כאן בבהנוכה ופורים כאן בשאר יומי: על
אלול מפני ר"ה ועל תשרי מפני תקנת
המועדות: כיון דנפקי להו אאלול אתשרי
למה להו וכי תימא דלמא עבריה לאלול
הואמר רבי חיננא בר כהנא א"ר מימות
עורא ואיך לא מצינו אלו מעובר ל'א
מצינו דלא איצטרך הוא איצטרך מעברין
ליה הא מיקלקל ר"ה מוטב תיקלקל ראש
השנה ולא יתקלקלו כולהו מועדות דיקא
נמי דקתני על תשרי מפני תקנת המועדות
ש"מ: ועל כסליו מפני תנוכה ועל אדר
מפני הפורים: ואילו נתעברה השנה יוצאין
אף על אדר שני מפני הפורים לא קתני
מתניתין דלא כר' דתניא ר"ב אומר השני
נתעברה השנה יוצאין אף על אדר השני
מפני הפורים לימא בהא קמיפלגי דמר
סבר יכל מצות הנהגות בשני נוהגות
בראשון ומר סבר כל מצות הנהגות בשני
אין נוהגות בראשון לא דכולי עלמא מצות
הנהגות בשני אין נוהגות בראשון והכא
בעיבור שנה קמיפלגי דתניא י"ב עיבור
שנה ל' יום רשב"ג אומר חדש מאי שנא ל'
דידעי חדש נמי דעי א"ר פפא י"מ"ד חדש
רצה חדש רצה שלשים העיד ר' יהושע על שני
לוי משום קהלא קדישא דירושלים על שני
אדרים שמקדשין אותם ביום עיבוריהו
למימרא דחסרין עבדין מלאין לא עבדין
לאפוקי מדדרש רב נחמן בר חסדא"ה העיד
רבי סימאי משום חגי זכריה ומלאכי על
שני אדרים שאם רצו לעשותן שניהן
מלאין עושין שניהן חסרין עושין אחד מלא
ואחד חסר עושין וכך היו נוהגין בגולה
ומשום רבינו אמרו לעולם אחד מלא
ואחד חסר עד שיוודע לך שהוקבע
ר"ח בזמנו שאלו ליה למר עקיבא "אדר
הסמוך לינין לעולם חסר מתיב רב נחמן
יעל שני חדשים מחללין את השבת עד
ניסן ועל תשרי אי אמרת בשלמא זמנין
מלא זמנין חסר משום הכי מחללין
אלא

קב א מ"י פ"ב מהל'
גלס הלכה יג:
קב ב (מ"י פ"ב מהל'
מנא וכו' הל' יג:
ופ"ג ה"ג) טו"ש"פ א"ח
פ"י תפיק"ט פ"ק א ווסמן
פ"י ט"ק פ"ק א ור' אלס
מלן ומנעתי פ"ב ומנעתי
פ"ק פ"א:
קב ג מ"י פ"ד מהלכות
קידוש החדש ה' א:
קב ד מ"י פ"ה מהלכה
ה':

רבינו הגאון

וחכמים מסתרין. כלומר
בחוקת שבוירין הן. ור'
סארי הוא הלמיר ד'
עקיבא, ור' עקיבא הלמיר
דרי אלמיר ור' יהושע,
הללו תלמידי רבן יוחנן בן
זכאי שחברו בימי בימי.
נה דבר ברור כי יהודה בן
שמוע לאחר חרבן הבית
ההוא, ופרקיין תנאי היא
דתיא הימים הכתובים
במגילת תענית בין בזמן
הבית בין אחר חרבן
הבית אסורין בתענית דברי
ר"מ. דסבר לא בטלה
מגילת תענית, ר' יוסי
אמר בזמן הבית אסורין
בתענית. תנאי טמחה א"ר
לרין. אחרי חרבן מותרין
בתענית מפני שמי אבלי
הן. כלומר, אחר חרבן
הבית בטלה מגילת תענית.
והא ר' יהודה בן שמוע
כ"רס רביה הוא דעבר.
ואוקימנא והלכתא בטלו,
וסתור להחנות בכל
הימים הכתובים במגילת
תענית ולחלו תנוכה ופורים
דלא בטלו ואמר להחנות
בהן. על אלו המי
ר"ה פול. ואקשיין וכוין
תפקו באלול ונקבע
ראש שנה בתשרי עד לפסח
עובדין השלוחין לצאת.
דבר ידוע הוא כי בתענית
יוס הכופרים בטוי בו
סוכות. וכי תימא היישיין
דלמא עבריה לאלול, והא
קיימא לן דמימות עורא
לא נתעבר אלו עורא
הדברים הבימות עורא
עבריה לאלול כמסורת
שהיוה כידם. וכי עיבור
יוס מסכת יוס טוב ואם כן
כי נתעבר אלו עורא
תני זכריה ומלאכי כי
כולן בזמן אחד היו.
וכבר פירשוהו במסכת
יוס טוב. ואם כן כי
נתעבר אלו. והמרינות
החוקות מביית דין לא
יתקלקלה ראש
שנה ישעו ראש שנה
ביום ל' של אלול כ"ט
יוס. וכיון שאולו נתעבר
נמצא יוס ל' מורחשבין
אלול. והם קבעוהו חסר.
ואמרי מוטב תיקלקל
ראש שנה ולא יתקלקל
המועדין כולן. וייקייין
הכי דראש שנה וראי
נתקלקלה. ולא היישיין
אלא לתקנת המיעוטה
מדוקיא דמתניין דקתני